

Naar nieuwe gebruiksmogelijkheden voor het historische stadhuis van Franeker

Een eerste verkenning

Naar nieuwe gebruiksmogelijkheden voor het historische stadhuis van Franeker

Een eerste verkenning

Rapport
Gemeente Waadhoeke

Inhoudsopgave

Samenvatting	1
H1 Inleiding	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Vraagstelling	5
1.3 Verantwoording werkwijze	5
1.4 Leeswijzer	5
H2 Beknopte geschiedenis stadhuis Franeker	7
H3 Huidig gebruik stadhuis	8
3.1 Functies	8
3.2 Openstelling	8
3.3 Staat van het gebouw en de inrichting	8
3.4 Exploitatie	9
3.5 Knelpunten	10
H4 Kaders en uitgangspunten voor de verkenning	12
4.1 Wettelijke kaders	12
4.2 Ruimtelijke kaders	13
4.3 Gemeentelijke beleidskaders	13
H5 Consultatie	17
5.1 Inwonersenquête	17
5.2 Werksessie 3 juli 2025	20
5.3 Behoeften en wensen van belangrijkste stakeholders	22
H6 Ontwikkelrichtingen	24
H7 Conclusies en aanbevelingen	37
7.1 Conclusies	37
7.2 Aanbevelingen	38
Bijlage 1 Overzicht deelnemers werksessie	39
Bijlage 2 Inwonersenquête	40
Bijlage 3 Uitkomsten inwonersenquête	43
Bijlage 4 Plattegrond oude stadhuis	48
Colofon	49

Dit document (inclusief eventuele bijlagen) is opgesteld door BMC en de (auteurs)rechten met betrekking tot de inhoud en het format van dit document berusten bij BMC. Dit document is uitsluitend bedoeld voor gebruik door de opdrachtgever en mag niet worden gepubliceerd of aan anderen ter beschikking worden gesteld zonder uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van BMC.

Samenvatting

Een unieke plek in de stad Franeker

Het historische stadhuis in Franeker is een toonaangevend rijksmonument. Het gebouw staat in de top 100 van nationale erfgoedlocaties van de Rijksdienst voor Monumentenzorg. Het stadhuis in Franeker is een voormalig raadhuis in Friese renaissancestijl en staat midden in het centrum van Franeker. Het is één van de vroegste Friese raadhuisen in de renaissancestijl. In de Verenigde Staten in de Netherlands Road te Brookline (Massachusetts) staat een goed gelijkende kopie van het Franeker stadhuis. Bouwmeester Pieter Augustinus Ens en steenhouwer Claes Jelles ontwierpen het gebouw uit 1594 in de stijl die toen in de mode was, de renaissance. Met een kenmerkende trapgevel, en lagen natuursteen (speklagen) die het gebouw een levendige uitstraling geven. Hoog boven de ingang staat Vrouwe Justitia op een draagsteen. Er zat vroeger namelijk ook een rechtbank in het stadhuis. Door het raam werd het vonnis uitgeroepen aan het volk; de straf was meestal een paar dagen aan de schandpaal die vlak voor het stadhuis stond. De zijvleugel van het gebouw ziet er overigens heel anders uit, omdat die pas in 1760 werd toegevoegd in een statige Lodewijk XV-stijl.

Een beperkt deel van het stadhuis is in de periode april - oktober voor bezichtiging opengesteld. Er zijn twee vaste huurders: het Historisch Centrum Franeker (HCF), gevestigd in het souterrain van het stadhuis, en Streekwurk met twee kantoorruimten op de eerste verdieping. Daarnaast wordt het stadhuis gebruikt als trouw- en ontvangstlocatie. Het stadhuis fungeert in de periode 18 november - 5 december als 'winterresidentie' van Sinterklaas. Een (beperkt) deel van het stadhuis wordt gebruikt als opslag- en/of archiefruimte.

Een verkenning van een andere functie van het historische stadhuis

In het collegeprogramma 2022-2026 '*Sûn wurkje oan 'e takomst*¹' heeft het college van B en W van de gemeente Waadhoeke aangekondigd aan de slag te willen gaan met een onderzoek naar hoe het historische stadhuis van Franeker een bredere functie kan krijgen, een en ander in verbinding met de nabije omgeving. Hiertoe heeft het college van B&W BMC gevraagd om verkenning met de volgende vraagstelling:

"Werk samen met de stakeholders een top 3 van meest gewenste en haalbare scenario's voor een bredere functie van het stadhuis uit, een en ander in verbinding met omliggende culturele en/of toeristische attracties, inclusief een kostenindicatie voor de realisatie ervan".

De participatie met stakeholders is vormgegeven door middel van een enquête, individuele gesprekken en een gezamenlijke werksessie met stakeholders op 3 juli 2025 in het historische stadhuis te Franeker. Op basis van de input vanuit deze methoden zijn drie ontwikkelrichtingen opgesteld voor de toekomst van het historisch stadhuis in Franeker.

¹ Gemeente Waadhoeke, 2022, *Coalitieakkoord 2022-2024: Sûn wurkje oan 'e takomst*, SAM, Gemeentebelangen en FNP, p. 1-8. Zie specifiek p. 5.

Uitkomsten van de verkenning: drie ontwikkelrichtingen voor de toekomst

Er is een breed gedeelde opvatting dat het stadhuis door de diverse functies en gebruikers, en door niet authentieke en/of passende inrichtingselementen 'verrommeld' is en dat dit ten koste gaat van de kwaliteit en beleving van het monument. Een van de personen die we spraken in het kader van het onderzoek gebruikte de term 'liefdeloos'. Ook wordt breed onderschreven dat het historisch stadhuis meer potentie heeft dan het huidige gebruik.

De uitgebreide consultatieronde, die we in het kader van het onderzoek hebben gedaan, heeft veel verschillende ideeën opgeleverd voor hoe de historische waarde en de gebruiksmogelijkheden van het stadhuis kunnen worden verbeterd. De rode draad, die daarin is aan te wijzen, is dat eventuele nieuwe functies en/of activiteiten bij voorkeur cultureel, cultureel-historisch en/of maatschappelijk van aard zouden moeten zijn en dat het stadhuis voor de inwoners van de gemeente Waadhoeke ook in de toekomst letterlijk en figuurlijk toegankelijk en bruikbaar blijft. Tegelijkertijd is er, met name bij de diverse stakeholders, ook het besef dat er een 'verdienmodel' nodig is om de maatschappelijke functie van het monument duurzaam in stand te houden. Wat verder opviel, was de grote betrokkenheid van inwoners en stakeholders bij het onderwerp van dit onderzoek.

Op basis van alle opvattingen en ideeën, die we hebben opgehaald, en puttend uit onze eigen ervaringen met en betrokkenheid bij vergelijkbare projecten/objecten, hebben we drie mogelijke ontwikkelrichtingen voor het stadhuis in Franeker geformuleerd en uitgewerkt. Met de nadruk op "richtingen", want het zijn geen in beton gegoten 'scenario's', maar (globale) ontwikkelingslijnen waar de raad een keuze in kan maken. Daarna valt er nog veel uit te zoeken en verder uit te werken voordat er een definitief besluit kan worden genomen.

Ontwikkelrichting 1: Huis van de Stad - stadhuis opwaarderen als historische bezoekslocatie met 'Toeristisch Informatiepunt'. Upgraden van de inrichting en 'look and feel' van het stadhuis, installeren van een vaste (interactieve) presentatie over de geschiedenis van het stadhuis en toegankelijk maken van de eerste verdieping voor het publiek. Binnen deze ontwikkelrichting blijft het stadhuis fungeren als trouwlocatie en als locatie voor tijdelijke culturele activiteiten.

Ontwikkelrichting 2: UNESCO Werelderfgoed Informatie- en documentatiecentrum. Vaste (interactieve) presentatie van de geschiedenis van het UNESCO Werelderfgoed, de werkwijze en de verscheidenheid aan werelderfgoedsites wereldwijd.

Ontwikkelrichting 3: Hoogwaardig horeca-concept met overnachtingsmogelijkheden. Denkbaar is een hoogwaardig restaurant, een brasserie met terras, een ruimte voor ontvangsten, huwelijksvoltrekkingen en vergaderingen, en een beperkt aantal luxe gastenverblijven.

Het concept van Huis van de Stad is relatief eenvoudig te realiseren. De noodzakelijke bouwkundige ingrepen zijn beperkt. Wel zal er moeten worden geïnvesteerd in een herinrichting van tenminste de beletage en eerste verdieping, en in een (nieuw) 'Toeristisch informatiepunt' (het huidige informatiepunt in Museum Martena zou daarmee verdwijnen).

Met name de verruimde openingstijden zullen naar verwachting leiden tot hogere exploitatielasten, die maar beperkt kunnen worden gecompenseerd door incidentele verhuringen.

Doorontwikkeling van het historische stadhuis naar een UNESCO Werelderfgoed Informatie- en documentatiecentrum is een potentiële kans om aan het nu al rijke aanbod van culturele en/of erfgoedvoorzieningen in de gemeente Waadhoeke een onderscheidende 'attractie' toe te voegen. Dit concept kan niet worden gerealiseerd zonder de steun en/of betrokkenheid van de organisaties die zich op nationaal niveau bezighouden met het beleid rond het UNESCO Werelderfgoed. Onder andere om die reden is een verdiepend haalbaarheidsonderzoek, inclusief marktverkenning, nodig. Een eerste reactie op dit initiatief vanuit de stichting Werelderfgoed Nederland was positief.

Herbestemming van het historische stadhuis in de vorm van een hoogwaardig horecaconcept kan een bijdrage leveren aan met name de economische versterking van het centrum (verlengen van de verblijfsduur van toeristische gasten). Daarnaast leidt het in beginsel tot een financieel voordeel aan de kant van de gemeente. Het inpassen van een dergelijk concept in een rijksmonument is echter bouw- en inrichting-technisch een forse uitdaging, waarbij in dit stadium nog geen uitspraken kunnen worden gedaan over de haalbaarheid van een sluitende businesscase, nog los van het feit dat er een ondernemer zal moeten worden gevonden, die bereid is om hiervan het risico te dragen. Een 'marktconsultatie' zou hier meer inzicht over kunnen verschaffen.

Het in meer of mindere mate combineren van bovenstaande functies is gegeven de beschikbare ruimte, de indeling van het oude stadhuis en de kwetsbaarheid vanwege de monumentale status maar zeer beperkt mogelijk. BMC adviseert het college en de raad om een duidelijke keuze te maken onder het motto "beter één concept goed uitwerken, dan een oplossing, die (op termijn) vleesch noch visch is".

H1 | Inleiding

1.1 Aanleiding

In het collegeprogramma 2022-2026 *'Sun wurkje oan 'e takomst'*² heeft het college van B en W van de gemeente Waadhoeke aangekondigd aan de slag te willen gaan met een onderzoek naar hoe het historische stadhuis van Franeker een bredere functie kan krijgen, een en ander in verbinding met de nabije omgeving. Daarbij is de gedachte dat een bredere bestemming van het stadhuis kan bijdragen aan het meer beleven van de stad en regio. Daarnaast draagt een bredere functie van het stadhuis bij aan het doel uit het coalitieakkoord: *'Cultuur biedt iedereen die in Waadhoeke woont, werkt of verblijft de gelegenheid tot ontwikkeling en ontmoeting, tot genieten, ontdekken en meedoen'*.

Aan de verbreding van de functie(s) zijn door het college een aantal randvoorwaarden en/of doelen meegegeven. Deze zijn:

- het leggen van een verbinding tussen het stadhuis en de omliggende attracties, zoals het Planetarium, Theater de Koornbeurs, Museum Martena en Werelderfgoed Waddenzee;
- het creëren van een open en toegankelijke publieksfunctie;
- het behouden van het karakter van het stadhuis als cultureel erfgoed;
- het behouden van de representatieve functie van het gebouw.

Om uitvoering te geven aan de wens van het college is het onderwerp opgenomen in de nota Herijking Ontwikkelperspectief 2018-2028³ van de gemeente Waadhoeke. In deze nota zijn een aantal kaders en/of ambities geformuleerd die mede richtinggevend zijn voor het onderzoek naar een verbreding van de functie(s) van het stadhuis:

- het positioneren van Franeker als kwaliteitsstad;
- het benutten van de potentie van het Wad;
- heldere promotie;
- het versterken van het kunst- en cultuuraanbod;
- het verzilveren van kansen voor lokale en regionale samenwerking.

In deze nota wordt het onderzoek naar hoe het stadhuis van Franeker een bredere functie kan krijgen genoemd. Uit een eerdere interne ronde blijkt dat een bredere functie van het stadhuis passend moet zijn bij het huidige karakter en dat het stadhuis een open, toegankelijke publieksfunctie moet houden en geschikt moet blijven voor representatieve doeleinden.

Op grond van het voornoemde heeft de gemeente BMC gevraagd drie meest gewenste en haalbare scenario's voor een bredere functie van het historische stadhuis uit te werken, passend binnen de geformuleerde kaders en uitgangspunten. Deze rapportage is hiervan het resultaat.

² Gemeente Waadhoeke, 2022, *Coalitieakkoord 2022-2024: Sûn wurkje oan 'e takomst*, SAM, Gemeentebelangen en FNP, p. 1-8. Zie specifiek p. 5.

³ Gemeente Waadhoeke, 2024, *Nota Herijking Ontwikkelperspectief*, 5 november 2024, p. 1-27.

1.2 Vraagstelling

De vraag die aan dit onderzoek ten grondslag ligt luidt:

"Werk samen met de stakeholders een top 3 van meest gewenste en haalbare scenario's voor een bredere functie van het stadhuis uit, een en ander in verbinding met omliggende culturele en/of toeristische attracties, inclusief een kostenindicatie voor de realisatie ervan".

Meer specifiek is aan BMC gevraagd om:

- a. een onderzoek naar mogelijk nieuwe functies van het stadhuis, met inbegrip van de ideeën die al zijn geïnventariseerd;
- b. een analyse en beoordeling van kansen, beperkingen en impact, waarbij ten minste de volgende aspecten worden meegenomen: bouwkundig, financieel, monumentale status van het vastgoed, opbrengst en draagvlak;
- c. onderbouwen en opleveren van een top 3 van de meest haalbare en wenselijke scenario's, vastgelegd in een rapport dat wordt gepresenteerd aan het college.

Op dit ogenblik vindt er een inventarisatie plaats met betrekking tot wat er organisatorisch en onderhoudstechnisch moet gebeuren om het stadhuis aan de huidige eisen te laten voldoen. Dit zijn zaken die buiten het onderzoek vallen, zo ook grootschalig onderhoud en aanpassingen aan het vastgoed ten behoeve van duurzaamheid. De gemeente heeft aangegeven dat deze meer korte termijn acties wel moeten aansluiten op de lange termijn acties die onderdeel zijn van het onderzoek en vice versa.

1.3 Verantwoording werkwijze

We zijn onze verkenning gestart met deskresearch, een locatiebezoek en interviews met de betrokken gemeentelijke beleidsadviseurs, de portefeuillehouder en een aantal stakeholders. Tegelijkertijd is door de gemeente een enquête voorbereid en uitgezet onder de inwoners (inwonerspanel Waadhoeke). Hierop zijn 271 reacties gekomen.

Op 3 juli 2025 hebben we in het historische stadhuis een werksessie gehouden met belanghebbenden en/of belangstellenden (huidige gebruikers, culturele en maatschappelijke organisaties, verenigingen, ondernemers, binnenstadbewoners). In deze bijeenkomst hebben we een aantal ontwikkelrichtingen verkend.

We hebben vervolgens de input vanuit de consultatieronde (enquête, werksessie en interviews) geanalyseerd en op haalbaarheid getoetst. Op basis hiervan hebben we een 'top 3' van ontwikkelrichtingen opgesteld. Deze hebben we op hoofdlijnen uitgewerkt in inhoudelijke, functionele, ruimtelijke, organisatorische en financiële aspecten. Ook hebben we hierbij de impact op het huidige gebruik, kansen en risico's benoemd.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 van dit rapport gaan we kort in op de historie van het historische stadhuis en in hoofdstuk 3 schetsen we het huidige gebruik. Vervolgens bekijken we welke omstandigheden kaderstellend zijn voor de gebruiksmogelijkheden van het stadhuis.

In een volgend hoofdstuk doen we verslag van de uitgebreide consultatieronde die we hebben gedaan. Daarna beschrijven we in hoofdstuk 6 drie mogelijke en haalbare ontwikkelrichtingen voor een functieuitbreiding van het historische stadhuis. We sluiten onze rapportage af met een samenvatting van onze bevindingen en een aantal aanbevelingen.

H2 | Beknopte geschiedenis stadhuis Franeker

De bouw van het voorste deel van dit monumentale pand vond plaats tussen 1591 en 1594. Vanaf de voltooiing in 1594 diende het gebouw als het raadhuis van Franeker. De aanwezigheid van Vrouwe Justitia boven de hoofdingang van het stadhuis symboliseert de gerechtelijke functie die het gebouw daarnaast vervulde. De hal van het oude gedeelte was de plek waar recht gesproken werd. Vonnissen werden bekendgemaakt aan de zijkant van het gebouw, richting het (toenmalige) plein. Een bijkomende functie was de huisvesting van het bestuur van het waterschap 'De Vijf Delen'. Het stadhuis was in haar eerste periode niet alleen een administratief kantoor, het diende ook als het zenuwcentrum van de stad, waar bestuur, rechtspraak en de regulering van de economie samenkwamen.

Later, in 1760, werd een achterdeel toegevoegd. Er speelde de wens voor een grotere en meer statige uitstraling: Franeker was in de 18e eeuw een belangrijk politiek en academisch centrum in Friesland. De nieuw aangebouwde vleugel werd daarom voorzien van een grote zaal, die later zou fungeren als raadzaal. Deze zaal werd opgetrokken in de toen modieuze en luxueuze rococostijl. De representatieve functie werd verder benadrukt door het gebruik van kostbare materialen, waaronder het goudleren behang dat (nog steeds) de wanden siert. Daarnaast was er behoefte aan versterkte ordehandhaving na een volks- en studentenoproer, wat aanleiding vormde voor de bouw van een 'wachthuis', een politiebureau, naast het stadhuis. Het pand behield (een deel van) haar functie als gemeentehuis tot 2018, toen de fusiegemeente Waadhoeke ontstond.

De status van rijksmonument en de opname in de top 100 Nederlandse erfgoedlocaties van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg onderstrepen de nationale betekenis van het pand.

H3 | Huidig gebruik stadhuis

3.1 Functies

Sinds september 2019 is het souterrain van het historische stadhuis de thuisbasis van het Historisch Centrum Franeker (hierna te noemen HCF). Het biedt in het stadhuis een fysieke bezoekersruimte met een bibliotheek over de historie van Franeker, vitrines met historische voorwerpen en een kleine expositie-/filmzaal. De grote zaal op de beletage fungeert nog steeds als trouwzaal en het gebouw heeft een algemeen representatieve functie voor de gemeente Waadhoeke. Jaarlijks worden tussen de 80 á 90 huwelijken voltrokken in het historisch stadhuis⁴. Voor de voltrekking van de huwelijken worden tarieven geheven, deze zijn niet kostendekkendheid van aard.

Het oude stadhuis wordt tevens (incidenteel) gebruikt als vergaderlocatie, expositieruimte en kantoorruimte. Jaarlijks verblijft Sinterklaas in het gebouw. De eerste verdieping wordt deels verhuurd aan Streekwurk als kantoorruimte. Verder zijn een aantal ruimtes binnen het gebouw in gebruik als opslag- en/of archiefruimte.

3.2 Openstelling

Het historische stadhuis is voor het publiek geopend van 1 april tot 31 oktober op dinsdag t/m vrijdag van 13.00 tot 16.30 uur. Alleen de beletage is voor het publiek toegankelijk. De entree is gratis. De openstelling wordt uitgevoerd door de bodes van de gemeente. Het HCF is, los van de rest van het stadhuis, geopend op iedere maandagmiddag en iedere eerste zaterdagmiddag van de maand van 14.00 uur tot 17.00 uur. Wanneer er een huwelijk plaatsvindt in de trouwzaal, is het stadhuis gesloten voor (ander) publiek. Jaarlijks bezoeken circa 3.000 toeristische gasten het oude stadhuis.

3.3 Staat van het gebouw en de inrichting

Het stadhuis van Franeker is een rijksmonument, waarvan het onderhoud aan strikte regels is gebonden (zie ook hierna). Een beoordeling van de staat van onderhoud van het gebouw valt buiten de scope van dit onderzoek, maar naar onze waarneming verkeert het gebouw in goede conditie. Wat wel opvalt, is dat de inrichting van het stadhuis erg “verrommeld” is. Dit heeft vooral te maken met het feit dat authentieke en niet-authentieke inrichtingscomponenten in de loop van de tijd met elkaar zijn vermengd, het gebouw meerdere functies en/of gebruikers heeft met eigen gebruikseisen en dat een deel van het gebouw gebruikt wordt voor opslag. Om de sfeer die het historische stadhuis van binnen uitstraalt te duiden, gebruikte iemand die we in het kader van het onderzoek interviewden de term “liefdeloos”.

⁴ Het aantal huwelijken dat voltrokken is:
2022: 87;
2023: 83;
2024: 84.

3.4 Exploitatie

Om inzicht te kunnen geven in de financiële effecten van mogelijke ontwikkelrichtingen voor het stadhuis, zullen we eerst een beeld moeten schetsen van de huidige exploitatie van het stadhuis.

Deze ziet er op hoofdlijnen als volgt uit:

	2024	2025
Baten	Realisatie	Begroot
Inkomsten huur	€ 19.357	€ 19.995
Inkomstenoverdracht overige instellingen en personen	€ 2.635	€ 16.411
Totaal baten	€ 21.992	€ 36.406
Lasten		
Abonnementen en contributies	€ 220	€ 341
Gas	€ 13.297	€ 11.090
Elektriciteit	€ 1.556	€ 1.702
Water	-€ 926	€ 262
Uitbestede werkzaamheden algemeen	€ 16.137	€ 4.029
Inzameling Fryslan Milieu	€ 1.560	€ 807
Schoonmaakkosten	€ 5.523	€ 4.572
Verzekeringspremies	€ 11.466	€ 12.061
Totaal lasten	€ 48.833	€ 34.864
Saldo	-€ 26.842	€ 1.542

3.5 Knelpunten

Door de gemeente, gebruikers en (andere) stakeholders (zie ook hoofdstuk 5) worden ten aanzien van het huidige gebruik van het oude stadhuis een aantal knelpunten gesignaleerd. We noemen in dit verband:

- De openstelling van het historische stadhuis legt een vrij groot beslag op de gemeentelijke bodedienst. Het is historisch zo gegroeid dat de openstelling van het stadhuis door de bodes (van het gemeentehuis) wordt verzorgd. Maar dit legt een vrij groot beslag op de gemeentelijke bodedienst. De bodes zijn niet opgeleid om rondleidingen te geven in het historische stadhuis en ook hun beschikbaarheid is soms een probleem, waardoor de continuïteit van de openstelling niet altijd kan worden gegarandeerd.
- Maar een beperkt deel van het historische stadhuis is te bezichtigen. Dit heeft onder meer te maken met de andere functies van en/of gebruikers van het gebouw. Bovendien is de eerste verdieping niet bereikbaar voor bezoekers met een fysieke beperking, evenals de zolder.
- Het HCF heeft een ingang via de achterkant van het pand. Met een vlag en een bord wordt kenbaar gemaakt wanneer het centrum geopend is. Dit is voor voorbijgangers niet goed zichtbaar. De openstelling van het HCF is afhankelijk van vrijwilligers en is zo gepland dat het zo min mogelijk samenvalt met huwelijken. Openstelling van het HCF tijdens een huwelijk is vanwege de gehorigheid van het pand niet mogelijk.

- d. De versnippering van functies en/of gebruikers draagt bij aan de "verrommeling" (zie ook paragraaf 3.3) van het stadhuis en belemmert een integrale doorontwikkeling van het rijksmonument.

H4 | Kaders en uitgangspunten voor de verkenning

Voor onze verkenning naar de mogelijkheden voor een functieuitbreiding van het historische stadhuis zijn de volgende beleidskaders leidend en/of richtinggevend.

4.1 Wettelijke kaders

Rijksregels voor rijksmonumenten

Deze regels zijn vastgelegd in het 'Besluit activiteiten leefomgeving' bij de algemene regels voor cultureel erfgoed (hoofdstuk 13). Het college van B&W van de gemeente Waadhoeke is het bevoegd gezag voor een omgevingsvergunning voor een rijksmonument, dat het stadhuis van Franeker is. Omdat de gemeente haar eigen aanvraag beoordeelt, fungeert de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) als de belangrijkste externe waarborg. De mate waarin de RCE moet worden ingeschakeld hangt af van de ingrijpendheid van de voorgestelde wijzigingen. Voor veel wijzigingen heeft de RCE een (standaard) adviesrecht. De gemeente vraagt advies aan de RCE, die beoordeelt in hoeverre de plannen de monumentale waarden respecteren. Voor meer ingrijpende wijzigingen moet de RCE daarnaast ook instemmen met het plan (Advies met Instemming). Zonder instemming van de RCE mag de gemeente de vergunning niet aan zichzelf verlenen. Een advies met instemming is onder andere noodzakelijk in geval van herbestemming met ingrijpende gevolgen, waarbij de kernvraag die bepalend is voor de noodzaak hiervan luidt: "Vereist de nieuwe functie dusdanig grote aanpassingen dat de monumentale kernwaarden (zoals de ruimtelijke indeling, constructie of het gevelbeeld) onherstelbaar worden beschadigd?".

Omgevingsplan

Het Omgevingsplan Franeker - Binnenstad met de bestemming 'Maatschappelijk' is van toepassing op de locatie van het stadhuis. De voor 'Maatschappelijk' aangewezen gronden zijn bestemd voor *gebouwen ten behoeve van*:

- i. maatschappelijke voorzieningen;
- ii. opslag ten behoeve van de onder 1. genoemde doeleinden;
- iii. bedrijfswoningen, al dan niet in combinatie met logiesverstrekking, ter plaatse van de aanduiding 'bedrijfswoning';
- iv. sanitaire voorzieningen, ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van recreatie - sanitaire voorzieningen';
- v. woningen, al dan niet in combinatie met ruimte voor een aan huis verbonden beroep c.q. kleinschalige bedrijfsmatige activiteiten, ter plaatse van de aanduiding 'wonen';

met de daarbij behorende: *bijbehorende bouwwerken, wegen, straten en paden, parkeervoorzieningen, groenvoorzieningen, nutsvoorzieningen, water, erven en terreinen, en overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde.*

Relevant is nog dat "tot een strijdig gebruik van gronden en bouwwerken met deze bestemming in ieder geval wordt gerekend: ondergeschikte horeca, zodanig dat de horecavloeroppervlakte per functie meer bedraagt dan:

- 15% van de bedrijfsvloeroppervlakte per functie tot een maximum van 150 m2, indien de bedrijfsvloeroppervlakte 1.500 m2 of minder bedraagt, tenzij de bestaande bedrijfsvloeroppervlakte meer bedraagt, in welk geval de bestaande bedrijfsvloeroppervlakte als maximum geldt;
- 10% van de bedrijfsvloeroppervlakte per functie tot een maximum van 450 m2, indien de bedrijfsvloeroppervlakte meer dan 1.500 m2 bedraagt, tenzij de bestaande bedrijfsvloeroppervlakte meer bedraagt, in welk geval de bestaande bedrijfsvloeroppervlakte als maximum geldt.

4.2 Ruimtelijke kaders

Het stadhuis van Franeker kent vijf bouwlagen: een souterrain dat circa 430 m2 bvo omvat, een beletage, die zich uitstrekt over circa 440 m2 bvo, een verdieping met een bvo van circa 420 m2, een zolder met een bvo van circa 420 m2 en een toren met carillon, totaal circa 1.800 m2 bvo. De meest karakteristieke ruimtes zijn de grote entreehal, de burgemeesterskamer, de secretariskamer en de trouwzaal op de beletage, en de voormalige raadszaal op de eerste verdieping. Ook de balkenconstructie van de zolder is zeker voor de 'specialisten' een must see. Op de zolderverdieping bevindt zich ook nog een authentiek cachot.

De beletage is vanaf maaiveld ook met een personenlift bereikbaar. De toegang tot deze lift bevindt zich aan de achterzijde van het gebouw.

De plattegronden van het stadhuis zijn in bijlage 4 bij dit rapport opgenomen.

4.3 Gemeentelijke beleidskaders

De gemeente Waadhoeke hanteert diverse beleidsuitgangspunten die leidend zijn bij het zoeken naar een nieuwe bestemming voor het historische stadhuis van Franeker. Dit rijksmonument staat expliciet in de plannen voor revitalisering, verbouwing en functieaanpassing. De belangrijkste overwegingen omvatten de bescherming, het zorgvuldig beheer en behoud van zijn cultuurhistorische waarde en architectuur als kwetsbaar erfgoed.

Duurzaamheidsagenda, accommodatiebeleid en erfgoedbeleid

Bij het zoeken naar een brede functie voor het oude stadhuis, streeft de gemeente Waadhoeke een integrale benadering na, die koppelkansen zoekt met beleidsterreinen als toerisme, recreatie en economie, zodat het "mes aan twee kanten snijdt". Een pijler die niet direct meegenomen is in dit onderzoek, maar wel door de gemeente in ogenschouw wordt genomen bij de realisatie, is duurzaamheid. De gemeente heeft de ambitie om in 2040 energieneutraal en aardgasvrij te zijn⁵, wat forse investeringen in energetische verbeteringen van gemeentelijk vastgoed vereist.

⁵ Gemeente Waadhoeke. (2024). *Duurzaamheidsagenda 2025-2028*.

Vanuit het accommodatiebeleid⁶ streeft de gemeente ernaar bij te dragen aan het welbevinden en de saamhorigheid van inwoners. Hiertoe zijn een de volgende leidende principes van toepassing:

- Goede bezettingsgraad.
- Toegankelijkheid voor alle inwoners (fysieke toegankelijkheid, financiële toegankelijkheid en laagdrempeligheid van de accommodatie).
- Passende geografische spreiding.
- Uniform beheer.
- Verduurzaming.

Voor gebouwen zijn de volgende doelen geformuleerd:

- Clustering van activiteiten.
- Multifunctioneel gebruik.
- Capaciteit past bij de behoefte.
- Duidelijke kaders voor beheer en onderhoud.
- Accommodaties zijn duurzaam.

De gemeente Waadhoeke hanteert het principe van een integraal accommodatiebeleid, waarbij plannen ten aanzien van accommodaties integraal worden beschouwd. Met andere woorden, de functie, het bereik en het gebruik van accommodaties dienen op elkaar te worden afgestemd.

Op basis van de uitgangspuntennotitie bij de kernsessie over erfgoed⁷, stelt de gemeente bescherming, verbinding en bewustwording centraal als leidende principes voor het beleid.

Binnenstadvisie

In de Binnenstadvisie⁸ wordt gesteld dat Franeker vanwege zijn ligging en het voorzieningenniveau een belangrijke streekfunctie vervult voor de omliggende kernen. Tevens wordt gesteld dat de stad een divers cultureel aanbod biedt, waardoor er voor bezoekers van buiten veel valt te beleven. Hierbij wordt met name ingezoomd op Academiestad Franeker met de Academie van Franeker, Museum Martena en het Eise Eisinga Planetarium, dat inmiddels op de Unesco Werelderfgoedlijst staat. Hiermee liggen er kansen om het toeristisch potentieel van Franeker verder te benutten. Ook het Oude Stadhuis, het Keatsmuseum, de Martinikerk en het Korendragerhuisje worden genoemd als culturele trekpleisters.

De bredere beleidslijn voor de binnenstad is een verschuiving van een primair winkelgebied naar een plek voor verblijf, beleving en sfeer. Dit betekent dat culturele voorzieningen zoals het historische stadhuis een cruciale rol spelen in het bieden van deze gewenste ervaringen. Franeker streeft ernaar haar positie als toeristisch-recreatief centrum te behouden en waar mogelijk te versterken, mede door de rijke historie en diverse culturele voorzieningen. Ook het uitbreiden van overnachtingsmogelijkheden in de binnenstad wordt als cruciaal gezien om toeristen langer te laten verblijven, wat de levendigheid van het centrum, inclusief haar culturele attracties, ten goede komt en nieuwe kansen biedt voor avondhoreca.

⁶ Gemeente Waadhoeke. (2025). *'Mei inoar sterk' Nota accommodatiebeleid gemeente Waadhoeke*.

⁷ Gemeente Waadhoeke. (2025). *Uitgangspuntennotitie Erfgoedbeleid in Waadhoeke*.

⁸ DTNP. (2023, 6 maart). *Actualisatie binnenstadvisie Franeker (Projectnummer 2312.1121)*. Gemeente Waadhoeke.

Recreatie en toerisme

Het gemeentelijke beleid met betrekking tot recreatie en toerisme is vastgelegd in het visie- en uitvoeringsdocument 'Beleef Waadhoeke'⁹. In de nota wordt vastgesteld dat het recreatieve aanbod op totaalniveau vrij beperkt is. Er is relatief veel 'te zien', maar weinig 'te doen'. Het beleid richt zich zowel op de eigen inwoners als op bezoekers. Die laatste groep is ook wel te typeren als 'rustzoekers', 'landschapspioniers' en 'cultuursnuivers', geïnteresseerde mensen die naast laagdrempelige recreatie ook graag naar cultuur(historische) activiteiten/ bezienswaardigheden gaan.

Hoewel het stadhuis niet expliciet wordt benoemd in deze nota, biedt de visie een robuust kader voor de ontwikkeling van Franeker als cultureel-historische trekpleister. De visie van de gemeente luidt: 'Franeker is een aantrekkelijke en levendige academische stad in een historisch decor met het Planetarium als grote trekker (en Unesco Werelderfgoed i.o.), de ster van de elf steden.'

Cultuurbeleid

Het gemeentelijke cultuurbeleid is vastgelegd in de nota cultuurbeleid Waadhoeke, Kultuer Yn Waadhoeke, mei-inoar meitsje we it me! en in het uitvoeringsprogramma Waadhoeke, Yn Ferbining. Het beleid streeft ernaar bij te dragen aan een aantrekkelijk woon-, verblijfs- en vestigingsklimaat en een omgeving waar toeristen en recreanten graag komen en terugkomen. De cultuurnota behandelt de hoofdlijnen van het beleid met betrekking tot behoud en versterking van het culturele aanbod, en bevordering van cultuurdeelname. Er worden drie speerpunten/thema's geformuleerd en uitgewerkt. Deze thema's vormen de kapstok voor het cultuurbeleid

- a. *Untdekke*. Dit thema gaat over hoe de gemeente het culturele aanbod onder de aandacht van de inwoners brengt. Maar ook over kennismaking en samenwerking binnen het cultuurveld.
- b. *Meimeitsje*. Hiermee wordt een verbinding gemaakt tussen kunst & cultuur en leefbaarheid, wordt ingezet op cultuureducatie, cultuurdeelname en het gebruik van cultuur als instrument voor het (kunnen) blijven meedoen met de maatschappij.
- c. *Doarre & dwaan*. Dit gaat over de manier waarop de ervaringen en energie van Culturele Hoofdstad worden gebruikt om het cultuuraanbod en cultuurdeelname verder te versterken en vitaal te houden. En wat dit betekent voor het cultuurveld en de gemeente.

Cultuur wordt beschreven als een sociaal bindmiddel, een participatief instrument, gespreksstof, inspiratie en een (toeristische) trekpleister. Deze brede definitie biedt volop aanknopingspunten voor het ontwikkelen van een multifunctionele bestemming voor het historische stadhuis.

Beheerplan Gebouwen 2023-2032

De gemeente Waadhoeke heeft een inspectie van de onderhoudsstaat van haar gebouwen uitgevoerd en de resultaten hiervan verwerkt in een Meerjaren Onderhoudsplan (MJOP).

⁹ Gemeente Waadhoeke. (2020, 9 januari). *Beleef Waadhoeke! Nota recreatie en toerisme gemeente Waadhoeke: Visie en uitvoeringsagenda*.

Voor deze gebouwen zijn de kosten van regulier en groot onderhoud alsmede vervangingen inzichtelijk gemaakt in onderhoudsrapportages. In de onderhoudsrapportages is de staat van onderhoud van zowel het buiten- als het binnenwerk opgenomen. Aan het beheer van Rijksmonumenten liggen inspectieverslagen van Monumentenwacht Fryslan ten grondslag. Op basis hiervan zijn door de Monumentenwacht Periodieke Instandhoudingsplannen (PIP) opgesteld. Deze zijn op hoofdlijnen meegenomen in de MJOP's. Voor de concrete uitvoering wordt in het MJOP naar de PIP-plannen verwezen.

H5 | Consultatie

We hebben in het kader van ons onderzoek een brede consultatie georganiseerd. Deze bestond uit een inwonersenquête, een werkbijeenkomst met stakeholders en/of (andere) belanghebbenden op 3 juli 2025 en een aantal één-op-één gesprekken.

In bijlage 1 is een overzicht opgenomen van de organisaties die zijn uitgenodigd voor de bijeenkomst op 3 juli 2025. Ook hebben we vermeld met welke personen we aanvullend nog hebben gesproken.

5.1 Inwonersenquête

De gemeente heeft vanaf eind juni via diverse kanalen (gemeentepagina, social media en twee kranten (Franeker Courant en Van Wad tot Stad)) een enquête verspreid. Deze enquête is als bijlage 2 bij dit rapport gevoegd. De sluitingsdatum voor het invullen van de enquête was 11 juli 2025. De enquête is 271 keer ingevuld. Op basis van de ingevulde postcodes is de enquête grotendeels (ruim 93%) ingevuld door inwoners van de gemeente Waadhoeke.

De volledige uitkomsten van de enquête (gecategoriseerde beantwoording van de open vragen) is opgenomen in bijlage 3. Op hoofdlijnen laat de uitkomst van de enquête het volgende beeld zien: het stadhuis wordt gewaardeerd als trouwlocatie en als cultureel erfgoed. Een toeristisch informatiepunt, tentoonstellingsruimte of ruimte voor culturele evenementen spreekt de inwoners van de gegeven opties het meeste aan. Daarnaast wordt samenwerking met de overige culturele of toeristische attracties aangemoedigd en worden diverse ideeën geopperd om invulling te geven aan een bredere functie van het stadhuis (zie tabel 3 en 4). Hierbij ligt de nadruk op culturele (historische) activiteiten, horeca en toeristische informatie.

Highlights inwonersenquête

Als reactie op de vraag *'Kun je 2 dingen aangeven waar het stadhuis nu voor gebruikt wordt?'* wordt de functie van het stadhuis als huwelijkslocatie het vaakst genoemd, gevolgd door de functie van het HCF en het huis van Sinterklaas. Voor het beleven van de stad en regio¹⁰ hebben de inwoners aangegeven dat het stadhuis het beste een functie kan vervullen vanuit historisch/cultureel perspectief.

¹⁰ De vraag luidde: "Hoe denk je dat het stadhuis het beste meehelpt aan het beleven van de stad en de regio?" en bood een open antwoordveld. De antwoorden zijn gecategoriseerd.

Welke voorwaarden vind je het belangrijkste voor de toekomstige functie(s) van het stadhuis?	Aantal keer gekozen
Het behoud van het stadhuis als cultureel erfgoed	206
Het behoud van de functie als trouwlocatie	191
Verbinding met omliggende attracties (zoals Planetarium, Museum Martena)	128
Een open en toegankelijke publieksfunctie	99
Versterking van het kunst- en cultuuraanbod	64
Verzilveren van kansen voor lokale en regionale samenwerking	39
Toekomstbestendigheid en duurzaamheid	11

Tabel 1: Reacties op de vraag "Welke voorwaarden vind je het belangrijkste voor de toekomstige functie(s) van het stadhuis?". Het was mogelijk om meerdere antwoorden te geven.

In tabel 1 zijn de reacties van inwoners weergegeven met betrekking tot de voorwaarden die zij het belangrijkste vinden voor de toekomstige functie(s) van het stadhuis. Het behoud van de functie als trouwlocatie en het behoud van het stadhuis als cultureel erfgoed worden verreweg het meest genoemd.

Welke van de volgende ideeën voor het stadhuis spreken je het meest aan?	Aantal keer gekozen
Informatiepunt voor toeristen en bezoekers van Franeker en omgeving	166
Tentoonstellingsruimte voor lokale kunst en geschiedenis	141
Locatie voor kleinschalige culturele evenementen (bijvoorbeeld concerten, voorstellingen)	126
Ruimte voor workshops en lezingen	74
Ontmoetingsplek voor bewoners en maatschappelijke organisaties	67
Recreatieve functie (bijvoorbeeld horeca, leeshoek)	64
Ruimte voor tijdelijke pop-up winkels of andere ondernemersinitiatieven	19
Niet van toepassing / Geen voorkeur	14
Flexibele werk- of studieruimtes	11

Tabel 2: Reacties op de vraag "Welke van de volgende ideeën voor het stadhuis spreken je het meest aan?". Het was mogelijk meerdere opties te kiezen vanuit een limitatieve lijst.

Gegeven enkele mogelijke toekomstige functies (zie tabel 2) gaat de voorkeur van inwoners het sterkste uit naar een 'Informatiepunt voor toeristen en bezoekers van Franeker en omgeving', gevolgd door 'Tentoonstellingsruimte voor lokale kunst en geschiedenis' en 'Locatie voor kleinschalige culturele evenementen'.

Inwoners geven in de enquête aan dat vooral de functie als trouwlocatie in de toekomst behouden moet blijven (220 keer genoemd), maar ook de publieksfunctie (192 keer genoemd), het jaarlijks verblijf van Sinterklaas (146 keer genoemd) en de functie van het HCF (136 keer genoemd) worden veel genoemd.

De ideeën die door inwoners geopperd zijn in de enquête als reactie op de vraag “Welke ideeën heb jij voor een bredere, publieke functie van het stadhuis? Denk aan activiteiten, faciliteiten of maatschappelijk gebruik, open voor iedereen” zijn gecategoriseerd in onderstaande tabel. Hier is te zien dat een functie als museum, voor exposities of andere culturele activiteiten het vaakst genoemd is. Gevolgd door een horecafunctie en een toeristisch informatiepunt.

Welke ideeën heb jij voor een bredere, publieke functie van het stadhuis? Denk aan activiteiten, faciliteiten of maatschappelijk gebruik, open voor iedereen	Aantal keer genoemd
Museum / Exposities / culturele activiteiten	73
Horeca (Café/Restaurant/Terras)	45
Toerisme (Info/VVV/Arrangementen)	36
Evenementen (Muziek/Lezing/Markt)	28
Educatie / Workshops	16
Trouwlocatie Behouden/Versterken	15
Sociaal / Ontmoetingsplek	14
Samenwerking (Planetarium/Museum/etc.)	13
Zakelijk (Verhuur/Vergaderen/Kantoor)	13
Meer openheid / Bredere openstelling	13
Behoud / Authenticiteit	7
Winkels / Ambacht	5
HCF versterken	5
Wonen / Appartementen	3
Herdenkingen	1
Toegankelijk toilet	1

Tabel 3: Categorisering van de antwoorden op de vraag “Welke ideeën heb jij voor een bredere, publieke functie van het stadhuis? Denk aan activiteiten, faciliteiten of maatschappelijk gebruik, open voor iedereen”.

Een verbinding met andere culturele of toeristische attracties in Franeker¹¹ zien de inwoners vooral met het Planetarium (101 keer genoemd), Historisch Centrum Franeker (96 keer genoemd) en Museum Martena (63 keer genoemd).

¹¹ Reacties op de vraag: “Met welke van de volgende culturele of toeristische attracties in Franeker en omgeving moet het stadhuis dan het meest verbonden worden?” op basis van een limitatieve lijst.

Om deze verbinding tot stand te brengen, worden de volgende suggesties gedaan:

Heb je ideeën om dit voor elkaar te krijgen? Bijvoorbeeld bepaalde gezamenlijke activiteiten of routes?	Aantal keer genoemd
Historie van Franeker belichten	8
Combi-tickets	8
Onderdeel maken van stadswandeling	7
Theaterproductie / Concert	6
Rondleidingen geven	6
Openstellen voor toeristen en inwoners	4
Informatievoorziening (VVV)	3
Hotelfunctie	3
Horeca en Sfeer (Koffie, Terras)	3
Exposities	3
Vrienden van Franeker betrekken	2
Voorbeeld Bolsward volgen	2
Monumentendag (e.d.)	2
Geschiedenis universiteit belichten	2
Verbindingsplek voor evenementen	1
Stemlokaal	1
Schandpaal weer opstellen	1
Rondleidingen voor scholen.	1
Martena museum verplaatsen	1
Historie van dorpen belichten	1
Filmhuis	1
Culturele broedplaats	1
Bewegwijzering verbeteren	1

Tabel 4: Categorisering van de antwoorden op de vraag "Heb je ideeën om dit voor elkaar te krijgen? Bijvoorbeeld bepaalde gezamenlijke activiteiten of routes?".

5.2 Werksessie 3 juli 2025

In een werksessie op 3 juli 2025 in het stadhuis hebben we samen met stakeholders en/of (andere) belanghebbenden verkend welke denkbare ontwikkelingsrichtingen er zijn voor het gebruik van het historische stadhuis. We hebben dit gedaan aan de hand van de methode van het 'Wereldcafé', waarbij we in drie rondes de ideeën over de toekomst hebben geïnventariseerd.

- Ronde 1: Denkwerk – Ideeën bedenken en inventariseren.
- Ronde 2: Bouwen op ideeën - Welke ideeën zijn écht kansrijk en waarom? Wat is er nodig om dit mogelijk te maken?

- Ronde 3: Impact en haalbaarheid - Wat zijn de 1 of 2 ideeën die aan tafel als meest veelbelovend naar voren komen? Wat betekent dit voor de verschillende stakeholders?

In algemene zin werden door de aanwezigen vooraf de volgende uitgangspunten en/of criteria meegegeven.

- Ten aanzien van het 'eigenaarschap' (en dan niet in de juridische betekenis van het woord) is de algemene opinie dat het stadhuis van de gemeenschap is. Dus moeten de inwoners op enigerlei wijze betrokken blijven bij mogelijk nieuwe functies van dit historische gebouw en/of moet het met een eventueel nieuwe bestemming altijd 'toegankelijk' blijven voor de inwoners van Franeker/Waadhoeke.
- Een eventuele herbestemming van het stadhuis is niet los te zien van wat er verder in Franeker gebeurt. Het is het 'Huis van de Stad', verbonden met andere (erfgoed)voorzieningen, culturele en/of maatschappelijke initiatieven en met de inwoners. Dus kijk naar het grotere geheel. Dit is een uitgangspunt dat ook door het college is meegegeven, maar door de aanwezigen nog een keer wordt bevestigd.
- Een eventuele nieuwe functie (of functies) moet onderscheidend zijn van wat er nu al is. Dus niet meer van hetzelfde en/of waken voor 'kannibalisme'.
- Het is belangrijk (of zelfs een voorwaarde) om te zoeken naar een 'economische kurk', die het mogelijk maakt om ook inhoudelijk/programmatisch een kwaliteitsslag te kunnen maken als het gaat om nieuwe gebruiksmogelijkheden van het oude stadhuis.
- Verder waren de aanwezigen het met elkaar eens dat het monumentale en historische karakter van het oude stadhuis behouden moet blijven.

Op basis van de hiervoor genoemde uitgangspunten kwamen de aanwezigen tot de volgende denk- en/of ontwikkelrichtingen.

- 1) Upgraden en/of herstellen van de historische waarde(n) van het stadhuis om de aantrekkelijkheid van een (toeristisch) bezoek aan dit gebouw te vergroten. Er is nu beperkte continuïteit in openstelling, het gebouw wordt als (historische) 'attractie' onvoldoende in de markt gezet en het interieur/de inrichting is te veel "verrommeld". Een 'restyling' kan oude en moderne aspecten met elkaar verbinden/combineren. Ook de toegang tot en functie van het HCF kunnen verbeterd/versterkt worden. Met andere woorden: er moet (weer) liefde in het pand gestoken worden om het in zijn oude glorie te herstellen.
- 2) Doorontwikkeling naar een bezoekerscentrum: een eerste aanlandpunt voor bezoekers van Franeker. Hier wordt het verhaal van Franeker verteld en hier legt de gemeente het (eerste) contact met de bezoeker van Franeker/Waadhoeke. Het lijkt dan ook een logische plek voor een 'toeristisch informatiepunt'. Kan ook als uitvalsbasis/vertrekpunt van (historische) stadswandelingen gaan fungeren. Over 'het verhaal van de stad' is opgemerkt dat dit niet uitsluitend in het stadhuis moet worden verteld, maar ook op andere plekken in de stad en/of dat de stad hiervoor ook als decor/stage kan worden gebruikt.

- 3) Doorontwikkeling naar een informatiecentrum voor Unesco Werelderfgoed. Dit zou dan niet alleen over het lokale, regionale en/of landelijke Werelderfgoed moeten gaan, maar vooral ook over wat er mondiaal is. Beeld is dat een dergelijk initiatief er nog niet is. Dus (mogelijk) uniek.
- 4) Historische locatie voor bijeenkomsten, vergaderingen, wisselende tentoonstellingen (bijvoorbeeld door lokale makers), lezingen, kleinschalige optredens, filmvoorstellingen (wisselende programmering). Mogelijk met een eigen bescheiden programmering en/of als "overloop" van de bestaande initiatieven (Koornbeurs, Planetarium, verenigingen).
- 5) Doorontwikkeling naar een hoogwaardige horeca- en/of hotelvoorziening. Er is breed vastgesteld dat een dergelijk segment of concept in Franeker nu ontbreekt. Er is binnen Franeker behoefte om het verblijf van bezoekers te verlengen en daarin te faciliteren door middel van voorzieningen. Dit mede gezien het toenemend aantal toeristen. Op basis hiervan is onze inschatting dat er markt voor is. Een dergelijke functie kan ertoe bijdragen dat gasten/bezoekers hun verblijf in Franeker verlengen. Bij deze ontwikkeling moet ook naar de directe omgeving worden gekeken (bouwkundige uitbreiding naast het stadhuis, ontwikkelen van de ruimte voor het stadhuis tot terras, ontsluiten/beter toegankelijk maken van de binnentuin). Uitdrukkelijk is opgemerkt dat zo'n functie wel toegankelijk en/of aantrekkelijk moet blijven voor de eigen inwoners (laagdrempelige horeca, trouwlocatie, vergaderfaciliteit). Een dergelijke ontwikkeling is de spreekwoordelijke 'financiële kurk' die ook meer inhoudelijke activiteiten mogelijk maakt. Een alternatief voor deze optie is de ontwikkeling van meer laagdrempelige horeca, waarbij het stadhuis ook als 'buurthuis' fungeert voor de binnenstad van Franeker (ontmoetingsplek).

5.3 Behoeften en wensen van belangrijkste stakeholders

Door middel van interviews met de belangrijkste stakeholders is inzicht verkregen in de wensen en behoeften van de belangrijkste stakeholders. We maken hierbij een onderscheid naar 1) Huurders (HCF en Streekwurk) en 2) Culturele instellingen in Franeker (Het Koninklijk Eise Eisinga Planetarium, Museum Martena en Theater de Koornbeurs).

Huurders

HCF geeft aan dat het Historisch Stadhuis een plek is met veel historie over de stad. Als huurder zitten zij daar midden in. HCF constateert dat het gebouw nog veel aan potentie kan winnen om de geschiedenis en historie van de stad meer naar buiten te brengen. Het gebouw kent nu beperkte openingstijden en interessante ruimten (denk aan het cachot op zolder) zijn niet toegankelijk voor het publiek. Hier liggen mogelijkheden om dit te verbreden en meer publiek te trekken, bijvoorbeeld in samenwerking met andere culturele instellingen in de gemeente. Van Streekwurk hebben wij helaas geen reactie mogen ontvangen als antwoord op onze vragen ten aanzien van hun behoeften en wensen van het historisch stadhuis te Franeker.

Culturele instellingen

De culturele instellingen in de stad geven duidelijk aan dat het historisch stadhuis geen activiteiten of programmering moet gaan bevatten die concurrerend zijn ten opzichte van het huidige aanbod van de culturele instellingen in Franeker. Er dient sprake te zijn van complementerende activiteiten / programmering. Hierbij constateren we dat Museum Martena aangeeft dat er reeds sprake is van een groot cultureel aanbod in de stad en dat er vooral gekeken moet worden naar een bestemming van het gebouw die er nog niet is in de stad, maar het verblijf van de bezoekers kan verlengen. Denk bijvoorbeeld aan een hoogwaardige horecafunctie, met eventueel een verblijfsfunctie. Het Koninklijk Eise Eisinga Planetarium ziet mogelijkheden in een functie van het historisch stadhuis als locatie voor speciale culturele samenwerkingsprojecten (vertellen van het verhaal van de stad Franeker) en/of als tijdelijke overloofunctie bij capaciteitsproblemen in het Planetarium. Theater de Koornbeurs ziet mogelijkheden om het historisch stadhuis te gebruiken voor kleine voorstellingen, bijvoorbeeld film. Hierbij dient de huidige situatie van het theater wel in ogenschouw te worden genomen: theater de Koornbeurs stopt na het volgend theaterseizoen¹².

¹² <https://www.omropfryslan.nl/nl/nieuws/17614257/theater-de-koornbeurs-in-franeker-stopt-na-volgend-seizoen>

H6 | Ontwikkelrichtingen

De consultaties, zoals weergegeven in hoofdstuk 5, vormen de basis voor de ontwikkelrichtingen die in dit rapport zijn uitgewerkt. De input uit de brede consultatieronde, bestaande uit een inwonersenquête, een werksessie met stakeholders en een aantal aanvullende één-op-één gesprekken, is zorgvuldig geanalyseerd en gesynthetiseerd om te komen tot drie onderscheidende, maar goed onderbouwde toekomstvisies voor het gebruik van het historische stadhuis. De rode draad die uit zowel de vragenlijst als de gesprekken naar voren kwam, was de wens om het monumentale karakter te behouden en de toegankelijkheid te vergroten, terwijl tegelijkertijd gezocht wordt naar een duurzaam exploitatiemodel. Tevens constateren we dat het historisch stadhuis geen gesloten bedrijfsverzamelgebouw moet gaan worden. Deze elementen zijn in de drie ontwikkelrichtingen vertaald, waarbij elke richting een andere weging geeft aan de diverse aangedragen ideeën. Ook hebben we daarbij oog gehad voor de doelen/randvoorwaarden die de gemeente hierbij heeft gesteld:

- het leggen van een verbinding tussen het stadhuis en de omliggende attracties, zoals het Planetarium, Theater de Koornbeurs, Museum Martena en Werelderfgoed Waddenzee;
- het creëren van een open en toegankelijke publieksfunctie;
- het behouden van het karakter van het stadhuis als cultureel erfgoed;
- het behouden van de representatieve functie van het gebouw.

Zo is Ontwikkelrichting 1: 'Huis van de Stad' een directe vertaling van de meest gekozen opties uit de inwonersenquête. De wens voor een informatiepunt voor toeristen (166 keer gekozen), een tentoonstellingsruimte voor lokale kunst en geschiedenis (141 keer gekozen) en een locatie voor kleinschalige culturele evenementen (126 keer gekozen) vormen de kern van dit concept. Dit sluit aan bij de suggestie van stakeholders om de historische waarde van het pand op te waarderen en het te ontwikkelen tot een centraal "aanlandpunt" voor bezoekers van Franeker. Deze richting honoreert tevens de meest genoemde voorwaarden van inwoners: het behoud van het stadhuis als cultureel erfgoed en als trouwlocatie. We hebben bij de uitwerking van dit scenario ook uitdrukkelijk gekeken naar de praktische uitvoerbaarheid, bijvoorbeeld ten aanzien van beheer, eenduidige openingstijden en een logische inpassing binnen de huidige bouwkundige en/of historische kaders. Te veel 'functiemenging' draagt het risico in zich dat de knelpunten, die nu worden ervaren, niet worden opgelost. We pleiten te allen tijde voor een helder en/of zo eenduidig mogelijk concept.

Ontwikkelrichting 2: UNESCO Werelderfgoed Informatie- en documentatiecentrum is geïnspireerd op een specifieke, kansrijke suggestie uit de werksessie met stakeholders. Zij zagen hierin een unieke kans om een onderscheidende attractie te creëren die niet concurreert met het bestaande aanbod, een belangrijk criterium dat zij benadrukten om 'kannibalisme' te voorkomen. Hoewel dit idee niet expliciet uit de enquête naar voren kwam, resoneert het met de wens van inwoners om het stadhuis sterk te verbinden met het

Planetarium (dat op de UNESCO-lijst staat) en om de historische en culturele functie van het gebouw te versterken. Belangrijk: dit idee is ook goed geland bij de programmamanager van de stichting Werelderfgoed Nederland.

Ten slotte is Ontwikkelrichting 3: een hoogwaardig horecaconcept met overnachtingsmogelijkheden de uitwerking van de door stakeholders geopperde noodzaak voor een "economische kurk". De ontwikkeling van een horeca- en/of hotelvoorziening in een hoger segment werd gezien als een manier om een financieel duurzaam model voor het in stand houden van het gebouw te realiseren en tegelijkertijd een aanbod te creëren dat nu in Franeker ontbreekt. Dit idee vond ook bijval onder inwoners, waar de suggestie voor een horecafunctie (café, restaurant, terras) met 45 vermeldingen een van de meest genoemde ideeën was in de inwonersenquête. Daarbij wordt in deze ontwikkelrichting rekening gehouden met de wens van zowel inwoners als stakeholders om de functie als trouwlocatie te behouden, wat een natuurlijke synergie met een horeca-exploitatie kan opleveren.

Voor alle ontwikkelrichtingen geldt dat (aanvullend) bouwkundig en cultuurhistorisch onderzoek nodig is om onder andere de authenticiteit van inrichtingscomponenten te bepalen en/of om vast te stellen waar (nog) ingrepen kunnen worden gedaan. Dergelijk onderzoek dient te worden afgestemd met de gekozen ontwikkelrichting.

We zijn ook uitgegaan van een situatie waarin de huisvesting van de belangrijkste culturele en erfgoedinstellingen op hoofdlijnen op orde is, misschien niet overal optimaal, maar de basis voldoet. Dit betekent dat het historische stadhuis kan dienen als (tijdelijke) 'extra' activiteitenruimte, bijvoorbeeld bij bijzondere samenwerkingsprojecten, maar uitdrukkelijk niet als cultureel 'bedrijfsverzamelgebouw'.

In dit hoofdstuk werken we drie mogelijke ontwikkelrichtingen uit. We doen dat aan de hand van de volgende aspecten:

- Inhoud van deze ontwikkelrichting
- Functies
- Kansen
- (Rand)voorwaarden
- Ruimtelijke consequenties
- Belangrijkste stakeholder(s) en rol gemeente
- Impact op huidig gebruik
- Financiële effecten
- Impact voor de stad, voor de gemeente en voor de regio
- Fasering ontwikkeling
- Nadelen/risico's
- Overige aandachts- en/of uitzoekpunten.

Ontwikkelrichting 1: Huis van de Stad: stadhuis opwaarderen als historische bezoeklocatie met 'Toeristisch Informatiecentrum' en mogelijkheden voor tijdelijke culturele initiatieven

Inhoud van deze ontwikkelrichting	Het stadhuis gaat fungeren als een eerste 'aanlandplaats' voor de toeristische bezoeker van Franeker. Hier wordt een (centraal) 'Toeristisch Informatiepunt' gevestigd. Daarnaast wordt het stadhuis 'gerevitaliseerd', waardoor een (op zichzelf staand) toeristisch bezoek aan het historische stadhuis aantrekkelijker wordt. Er blijft ruimte voor het faciliteren van tijdelijke culturele initiatieven.
Functies	Historische bezoeklocatie met een kleinschalige museale (interactieve) presentatie over de geschiedenis van het stadhuis, 'Toeristisch Informatiepunt', trouwlocatie, gemeentelijke ontvangstlocatie, wisseltentoonstellingen (erfgoed, 'verhaal van Franeker'), huis van Sinterklaas en kleinschalige bijeenkomsten (buiten de reguliere openingstijden).
Kansen	Versterking stadspromotie in algemene zin (centraal gelegen historische locatie). Beter zichtbaar maken van erfgoed. Functies binnen het historische stadhuis versterken elkaar: de aanwezigheid van een 'Toeristisch Informatiepunt' verleidt tot een bezoek aan het stadhuis en vice versa. Eerste, laagdrempelige kennismaking met de topattracties van Waadhoeke. Grotere bekendheid historische waarde stadhuis Franeker. Deze ontwikkelrichting kan met een beperkt aantal bouwkundige ingrepen en (mede daardoor) tegen relatief lage kosten worden gerealiseerd.
(Rand)voorwaarden	Revitalisering van de inrichting en het interieur, dat wil zeggen het zoveel als mogelijk terugbrengen van oorspronkelijke details en/of verwijderen van niet-authentieke inrichtingscomponenten. Verplaatsen en doorontwikkelen van het huidige 'Toeristische Informatiepunt' in Museum Martena. In de huidige setting wordt het 'Toeristisch Informatiepunt' bemenst door Museum Martena. Dit gebeurt in combinatie met de baliefunctie van het museum. In de gesprekken en werksessie wordt aangegeven dat het informatiepunt qua zichtbaarheid en toegankelijkheid kan worden versterkt. Ook de combinatie met een permanente presentatie over de geschiedenis van het historische stadhuis wordt gezien als sterk punt. Vrijval van ruimte en capaciteit in het museum kan

	dan weer op een andere wijze worden ingezet, geeft Museum Martena aan. Een verplaatsing van de functie is dat er nagedacht moet worden over de bemensing/organisatie van het Toeristische Informatiepunt. Hierbij zijn twee mogelijkheden: (1) de bemensing wordt verzorgd door Museum Martena maar dus op een andere locatie, (2) de bemensing wordt verzorgd door de gemeente, omdat optie 1 niet haalbaar is. Toegankelijk maken van de eerste verdieping van het stadhuis voor publiek. Verruimen van de openingstijden van het stadhuis voor toeristisch bezoek. Tijdens openstelling voor het publiek is er altijd een stadsgids en/of iemand met relevante kennis van de geschiedenis van het stadhuis aanwezig.
Ruimtelijke consequenties	Inpassen van het 'Toeristisch Informatiepunt'. Daarvoor zijn twee mogelijkheden: in de centrale ontvangsthal op de beletage of in het souterrain met een eigen ingang op straatniveau (let op: deze ruimte heeft maar een beperkte hoogte). Installeren van (een) vaste (interactieve) presentatie(s) in diverse ruimten over de geschiedenis van het stadhuis. De voormalige raadszaal op de eerste verdieping kan dan worden ingericht voor een permanente presentatie van de geschiedenis van het stadhuis. Trouwzaal op 'beletage' blijft dan beschikbaar voor huwelijksplechtigheden en eenmalige en/of tijdelijke culturele activiteiten. Ook de eerste verdieping zal met een lift bereikbaar moeten worden gemaakt. Vraagt om nader bouwkundig onderzoek. Herinrichting van ruimten op basis van een nog uit te voeren bouw- en cultuurhistorisch onderzoek.
Belangrijkste stakeholder(s) en rol gemeente	Op dit ogenblik wordt het 'Toeristisch Informatiepunt' (fysieke balie en bakfiets) gefaciliteerd en georganiseerd door Museum Martena. Voor het realiseren van een Toeristisch Informatiepunt in het stadhuis kan in essentie worden volstaan met de bestaande organisatie. Afhankelijk van de doelstellingen en eventuele doorontwikkeling kan gekeken worden naar een nieuwe organisatie of ontwikkeling van de bestaande organisatie. Inhoudelijke ontwikkeling (rondleidingen, kleinschalige museale presentatie over de geschiedenis van het stadhuis, wisseltentoonstellingen) op basis van een separate 'opdracht' aan HCF en/of het Stadsmuseum. Organisatie Stadsgidsen

	Franeker kan een rol spelen bij het verzorgen van rondleidingen. De gemeente kan vooral als opdrachtgever en verhuurder fungeren, of ervoor kiezen om zelf een grotere rol te spelen in de uitvoering.
Impact op huidig gebruik	Het huidige gebruik van het stadhuis kan grotendeels gecombineerd blijven met de nieuwe en/of vernieuwde functies binnen deze ontwikkelrichting. Het vraagt wel om meer integraal beheer en afstemming om te voorkomen dat activiteiten elkaar te veel in de weg gaan zitten. Binnen deze ontwikkelrichting is het wenselijk om op termijn de ruimten die nu in gebruik zijn bij Streekwurk vrij te spelen voor kleinschalige wisseltentoonstellingen (erfgoed) of als (tijdelijk) gastenverblijf voor een 'artist in residence'.
Financiële effecten	Er zijn eenmalige kosten (pm): • Bouw- en cultuurhistorisch onderzoek als vertrekpunt voor herinrichting. • Bouwkundige aanpassingen (lift naar eerste verdieping en inpassing informatiepunt, afhankelijk van de gekozen locatie in het gebouw). • Herinrichting stadhuis. • Ontwerpen en onderhouden vaste presentatie geschiedenis stadhuis. Ten aanzien van de structurele exploitatie dient gedacht te worden aan (in elk geval): • Structurele exploitatielasten (verruiming openstelling, bemensing informatiepunt, organisatie rondleiding, onderhoud van de publiekspresentatie).
Impact voor de stad, voor de gemeente en voor de regio	Sluit aan op de beleidsdoelstelling om de positie van de stad Franeker als toeristisch-recreatief centrum te behouden en waar mogelijk te versterken. Tevens sluit het aan bij de beleidsdoelstelling van de gemeente om het culturele aanbod te behouden en waar mogelijk te versterken, en bij het gemeentelijk accommodatiebeleid: multifunctioneel gebruik, o.a. ter bevordering van samenwerking. Het 'Toeristisch Informatiepunt' biedt wellicht mogelijkheden om ook de regio meer voor het voetlicht te brengen, hoewel dit niet hoeft te verschillen van de huidige werkwijze ('Toeristisch Informatiecentrum' in Museum Martena).
Fasering ontwikkeling	Starten met een bouw- en cultuurhistorisch onderzoek als vertrekpunt voor een herinrichtingsplan en publiekspresentatie.

	Bouwkundig onderzoek naar het bereikbaar maken van de eerste verdieping (lift). Zou mogelijk op de plek van de bodekamer kunnen worden gerealiseerd. Bekijken of eventuele aanpassingen kunnen worden gecombineerd met de verduurzamingsopgave. Opzet organisatie en exploitatie 'Toeristisch Informatiepunt' uitwerken.
Nadelen/risico's	Incidenteel gebruik, waar ook bij inbegrepen huwelijksvoltrekkingen, kan zorgen voor een onwenselijke discontinuïteit in de openstelling voor publiek. Te grote focus op het gebruik van het stadhuis als toeristische bezoekslocatie. Te weinig ruimte voor inwonersinitiatieven. Negatief exploitatiesaldo wordt groter. Vooral inhoudelijke en/of (indirecte) economische meerwaarde. De huidige invulling van de organisatie van het Toeristisch Informatiepunt kan onder druk komen te staan.
Overige aandachts- en/of uitzoekpunten	Openingstijden 'Toeristisch Informatiepunt' = openstelling van het oude stadhuis voor publiek. Kan synergievoordelen opleveren. Het (op den duur) vrijkomen van de ruimten die nu door de provincie worden gebruikt is zeer wenselijk om uiteindelijk tot een eenduidig concept te komen (zie ook hiervoor). Voor het souterrain is dit minder relevant gezien de beperkte historische waarde. Noodzaak integraal beheer (inhoud en faciliteiten). De gemeente houdt bij deze ontwikkelingsrichting in beginsel voldoende mogelijkheden voor sturing op de inhoud. In de consultatieronde is ook naar voren gekomen dat het historische stadhuis zou kunnen worden ingericht om "het verhaal van Franeker" te vertellen. We wijzen er in dat kader op dat het Stadsmuseum daar al een rol in vervult. Het gesprek over of dat in die vorm voldoende is, is vanzelfsprekend altijd mogelijk, maar het lijkt BMC niet wenselijk om op twee locaties min of meer hetzelfde te doen. Het is vooral een investering in de toeristische bezoeker. Daar profiteert met name de stad van. In welke mate profiteren de andere inwoners van de gemeente hiervan?

Noot BMC	Het mogelijk verplaatsen van het 'Toeristisch Informatiecentrum' van Martena naar het stadhuis is besproken met Martena. Eerder is voor een mogelijke herontwikkeling van het stadhuis in Franeker de Tiid in Bolsward als 'referentie' genoemd. Naar de waarneming van BMC functioneert Tidd echter meer als 'bedrijfsverzamelgebouw'. Dat zou voor wat betreft het stadhuis van Franeker niet de insteek moeten zijn.
----------	---

Ontwikkelrichting 2: UNESCO Werelderfgoed Informatie- en documentatiecentrum

Inhoud van deze ontwikkelrichting	Het stadhuis wordt doorontwikkeld naar een locatie, waar het publiek (interactief) kennis kan nemen van de werelderfgoedsites, zowel nationaal als internationaal, en hun ontstaansgeschiedenis. Ook wordt de werkwijze van UNESCO uiteengezet. Voor de bezoekers is er (in pandig) een kleinschalige horecavoorziening.
Functies	Vaste presentatie UNESCO Werelderfgoed, lezingen en/of presentaties rond UNESCO Werelderfgoed, historische bezoeklocatie, gemeentelijke ontvangstlocatie en kleinschalige horeca.
Kansen	Voor zover we dit binnen de scope en doorlooptijd van dit onderzoek hebben kunnen onderzoeken, bestaat een dergelijk initiatief nog niet. Dit wordt bevestigd door de programmamanager van de stichting Werelderfgoed Nederland. Is een nieuwe, onderscheidende 'attractie' voor Franeker. Kan nieuw publiek trekken dat specifiek voor dit initiatief naar Franeker komt. Versterken zichtbaarheid en waarde van eigen UNESCO Werelderfgoedsites. Initiatief leent zich voor co-financiering.
(Rand)voorwaarden	Een dergelijk initiatief behoeft naar verwachting tenminste 'instemming' en ondersteuning van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, de Stichting Werelderfgoed Nederland en de Nationale UNESCO Commissie. Vraagt om een gedegen vervolgonderzoek. Revitalisering van de inrichting van het oude stadhuis in samenhang met een specifiek ontwerp voor de UNESCO-presentatie. Volledige beschikbaarheid van het souterrain, de beletage en de eerste verdieping om dit initiatief vorm te geven en om de bezoekers op een goede wijze te kunnen faciliteren.

	Toegankelijk maken van het souterrain en de eerste verdieping van het stadhuis voor publiek. Alleen te realiseren met cofinanciering.
Ruimtelijke consequenties	BMC schat in dat dit een 'gebouw vullend' concept kan zijn. Een en ander betekent dat er geen of nog maar beperkte ruimte is voor andere functies. Zie ook hierna. Bereikbaarheid van de eerste verdieping voor bezoekers met een fysieke beperking moet middels een (extra) lift worden gerealiseerd.
Belangrijkste stakeholder(s) en rol gemeente	Om dit initiatief voor te bereiden, te ontwikkelen en te exploiteren zal er in beginsel een nieuwe rechtspersoon moeten worden op- en ingericht. De aard en omvang van de organisatie zijn sterk afhankelijk van het uiteindelijke concept. Het ontwikkelen en uitvoeren van dit concept vraagt om specifieke expertise. De rol van de gemeente kan beperkt worden tot verhuurder, of de gemeente kan ervoor kiezen om in de ontwikkeling en exploitatie een grotere rol te spelen (samenwerking aan te gaan).
Impact op huidig gebruik	De impact op het huidige gebruik is groot. Het is niet mogelijk om de meeste van de huidige functies te combineren met een UNESCO Werelderfgoed Informatie- en documentatiecentrum. Voor deze ontwikkelrichting gaan we ervan uit dat het hele pand hiervoor beschikbaar gesteld zou moeten worden om tot een goede invulling hiervan te kunnen komen. Voor HCF, Streekwurk en Sinterklaas dient een alternatieve huisvesting te worden gevonden. Mogelijk is voor HCF een facilitaire samenwerking met de Bibliotheek aan het Sint Martiniplantsoen mogelijk.
Financiële effecten	Er zijn eenmalige kosten (pm): • voorbereidings- en ontwikkelkosten; • investering in een vaste presentatie (interactief); • inrichten organisatie; • bouwkundige en inrichtingtechnische investering (o.a. aanbrengen lift ten behoeve bereikbaarheid eerste verdieping). Ten aanzien van de structurele exploitatie dient gedacht te worden aan (in elk geval): • structurele exploitatielasten (openstelling, gebouw, beheer, onderhoud presentatie); • inkomsten entree bezoek aan het UNESCO Informatie- en documentatiecentrum;

	• inkomsten uit verhuur aan HCF (voor zover van toepassing) en provincie vallen weg.
Impact voor de stad, voor de gemeente en voor de regio	Sluit aan op de beleidsdoelstelling om de positie van de stad Franeker als toeristisch-recreatief centrum te behouden en waar mogelijk te versterken. Sluit aan bij de wens van het college om (mogelijk) nieuwe functies voor het historische stadhuis te ontwikkelen in samenhang met bestaande attracties. Biedt mogelijkheden het UNESCO Werelderfgoed in Friesland (meer) aan elkaar te verbinden en gezamenlijk in de markt te zetten, zo ook om een verbinding te leggen met werelderfgoedsites internationaal.
Fasering ontwikkeling	Starten met een nader haalbaarheidsonderzoek (o.a. publiekspotentieel, draagvlak bij nationale beleidsbepalende en -adviserende organen, financieringsmodel op hoofdlijnen). Voorgenomen besluit op basis van uitkomst nader uit te voeren haalbaarheidsonderzoek. Daarna uitwerken van een businesscase.
Nadelen/risico's	Uitvoering concept naar verwachting alleen mogelijk bij substantiële cofinanciering. Concept beperkt andere gebruiksmogelijkheden van het stadhuis, waaronder huwelijksvoltrekkingen en inwonersinitiatieven. Voor Streekwurk en HCF moet vervangende huisvesting worden gevonden. Kan mogelijk kostenverhogend werken. Functie van ontwikkelrichting 2 kan niet samengaan met de invulling van een trouwlocatie, functie met betrekking tot Sinterklaas, en andere openbare functies.
Overige aandachts- en/of zoekpunten	De in Nederland bij het UNESCO Werelderfgoed betrokken partijen hebben al veel informatie (digitaal) ontsloten. Het is om die reden uiteraard belangrijk dat een nieuw initiatief in de gemeente Waadhoeke iets toevoegt dat voldoende onderscheidend en/of aanvullend is van/op wat er al is. Draagvlak bij de landelijke partijen die zich bezighouden met UNESCO Werelderfgoed; met de stichting is reeds contact geweest en die reageerde op voorhand positief. Vaststellen wie het plan gaat uitwerken; die nadere uitwerking moet meer inzicht geven in de haalbaarheid en de condities waaronder + budget voor planontwikkeling. Een dergelijk plan bestaat uit de volgende onderdelen/onderwerpen:

	• marktverkenning; • inhoudelijk concept presentatie en schaalgrootte; • organisatie; • ruimtelijk programma van eisen en of dit past binnen de huidige kaders van het monument; • financieringsmodel; • businesscase; • risico-analyse (en ja, deze dient een beter inzicht te geven in hoe groot de kans is, dat het toch geen succes wordt). Op basis van het plan dient een definitief GO/NO GO-besluit genomen te worden.
Noot BMC	BMC heeft contact gehad met de programmamanager van de stichting Werelderfgoed Nederland. Zij heeft positief gereageerd op dit idee en aangegeven zeker bereid te zijn om hierover in gesprek te gaan. Realisatie van dit concept zal naar verwachting een groot beslag leggen op het gebouw, maar kan, indien goed uitgevoerd, een onderscheidende culturele 'attractie' worden. Deze ontwikkelrichting vraagt om een separaat gedegen 'haalbaarheidsonderzoek'.

Ontwikkelrichting 3: Hoogwaardig horecaconcept met overnachtingsmogelijkheden

Inhoud van deze ontwikkelrichting	Het stadhuis wordt doorontwikkeld naar een onderscheid (hoogwaardig) horecaconcept met een restaurant, brasserie, een zaal voor ontvangsten, recepties en huwelijksplechtigheden, en met beperkte overnachtingsmogelijkheden. Ontwikkelrichting 3 behelst een private invulling, waarbij de publieke functie van het historisch stadhuis komt te vervallen.
Functies	Horeca, (beperkte) hotelaccommodatie en faciliteiten voor kleinschalige evenementen (huwelijksplechtigheden, ontvangsten, presentaties).
Kansen	Veel stakeholders geven aan in Franeker ruimte te zien voor een horeca- en/of hotelaccommodatie in het hogere segment. Een dergelijk aanbod wordt in Franeker gemist. De monumentale status en de rijke historie van het stadhuis bieden in beginsel mogelijkheden voor een onderscheidend horecaconcept op kwalitatief hoog niveau. Een onderscheidend horecaconcept kan bijdragen aan een langere verblijfsduur van (een deel van) toeristische bezoekers.

	Financiële lasten worden grotendeels door een marktpartij gedragen. Levert de gemeente in beginsel een financieel voordeel op.
(Rand)voorwaarden	Het realiseren van deze functie is alleen mogelijk als particulier initiatief (risico ligt bij een marktpartij). Zeggenschap over het gebruik van het stadhuis komt bij de ondernemer te liggen, vanzelfsprekend met inachtneming van de wettelijke kaders (o.a. monumentale status van het pand) en eventuele aanvullende voorwaarden die de gemeente als verhuurder kan stellen. De verwachting is dat voor een sluitende businesscase tenminste ook het gebruik van buitenruimte mogelijk moet zijn (straat voorzijde en achtertuin) ten behoeve van een terras. Dit vraagt ook om een verkeertechnische aanpassing ter plekke en/of een herinrichting van de openbare ruimte voor het stadhuis. Voor deze ontwikkelrichting is een bestemmingsplanwijziging nodig. Voor deze ontwikkelrichting geldt het autoluw maken van de directe omgeving van het historisch stadhuis als uitgangspunt.
Ruimtelijke consequenties	De burgemeesterskamer, de secretariskamer en de trouwzaal op de beletage, en de voormalige raadszaal op de eerste verdieping lenen zich in beginsel goed voor een horeca-invulling (brasserie en restaurantruimten). De keuken en overige dienstruimten zouden dan in het souterrain moeten worden gepositioneerd. Op de eerste verdieping, o.a. in de ruimten die nu in gebruik zijn door Streekwurk, kunnen een aantal gastenverblijven worden gecreëerd. Voor HCF en Streekwurk dient een alternatieve huisvesting te worden gevonden. Bereikbaarheid van de eerste verdieping voor bezoekers met een fysieke beperking moet middels een (extra) lift worden gerealiseerd.
Belangrijkste stakeholder(s) en rol gemeente	De realisatie van deze ontwikkelrichting en het financiële risico dat daaruit voortvloeit vallen onder verantwoordelijkheid van een marktpartij. De gemeente houdt als verhuurder toezicht op het in stand houden van het gehuurde, conform de geldende regels.
Impact op huidig gebruik	De invulling van deze ontwikkelrichting heeft veel impact op het huidige gebruik.

	Voor HCF en Streekwurk dient een alternatieve huisvesting te worden gevonden. De mogelijkheid voor bezichtiging door het publiek in de huidige vorm komt te vervallen. Ten aanzien van de functie van het stadhuis als trouwlocatie en voor ontvangsten en vergaderingen kan juist een synergievoordeel optreden binnen deze ontwikkelrichting, waarbij het aanbod verbreed kan worden vanuit de horecafunctie. Maar de beschikbaarheid van het stadhuis voor allerlei maatschappelijke initiatieven is niet automatisch gegarandeerd.
Financiële effecten	De gemeente gaat optreden als verhuurder. De gemeente dient met het oog op het 'gelijkheidsbeginsel' aan de ondernemer een 'marktconforme' huur in rekening te brengen. De ondernemer is in beginsel verantwoordelijk voor de investeringen die nodig zijn om het stadhuis voor de nieuwe functie geschikt te maken, vanzelfsprekend binnen de geldende regels en/of voorwaarden die de gemeente als verhuurder heeft gesteld. De kapitaallasten van deze investering komen dan ten laste van de horeca-exploitatie.
Impact voor de stad, voor de gemeente en voor de regio	Sluit aan op de beleidsdoelstelling om de positie van de stad Franeker als toeristisch-recreatief centrum te behouden en waar mogelijk te versterken. Biedt invulling van horeca- en hotelfunctie (beperkt), die nu nog gemist worden. Sluit aan op de beleidsdoelstelling van de gemeente in de Binnenstadsvisie om het aantal overnachtingsmogelijkheden te vergroten. Biedt de mogelijkheid voor toeristen om langer in Franeker te blijven en zo meer van de stad, de gemeente en de regio te ontdekken (economische spin-off).
Fasering ontwikkeling	Kwalitatief hoogwaardige horeca-exploitatie stelt zeer specifieke en hoogwaardige eisen aan het gebouw en de locatie. Denk bijvoorbeeld aan (interne) logistiek, luchtbehandeling, geluidsisolatie, sanitaire voorzieningen, arbo-eisen en laden en lossen. Om die reden is het van groot belang om (vooraf) een bouw- en cultuurhistorisch onderzoek te laten uitvoeren. Een dergelijk onderzoek moet inzicht geven in de bandbreedte waarbinnen bouwkundige ingrepen kunnen worden gedaan. Op basis van de uitkomst van het bouw- en cultuurhistorisch onderzoek, kan een '<u>marktconsultatie</u>' worden georganiseerd. Zo'n consultatie geeft inzicht in het marktpotentieel voor deze ontwikkelingsrichting. NB Vanzelfsprekend is dit ook een zaak van 'kip of ei'. Er kan ook eerst een beperkte 'marktconsultatie' worden gedaan, waarna meer gericht onderzoek kan worden gedaan.

Nadelen/risico's	De ondernemer zal (nog) forse investeringen moeten doen om het historische stadhuis geschikt te maken als 'horecalocatie'. Vooral nog is de vraag of er op basis hiervan een voldoende toekomstbestendige businesscase is te ontwikkelen. 'Publiek belang' verschuift naar 'privaat belang'. Het stadhuis behoudt haar publieke functie, maar de zeggenschap komt bij een private partij te liggen. Continuïteit van bedrijfsvoering. Wat gebeurt er als onverhoopt het concept niet aanslaat en/of in commerciële zin geen succes is?
Overige aandachtspunten/of uitzoekpunten	In de diverse gesprekken die we in het kader van het onderzoek hebben gevoerd kwam het idee naar voren dat het goed mogelijk moet zijn om een 'commerciële' functie (horeca, hotel) te combineren met 'maatschappelijke' functies. BMC is daar minder optimistisch over. De ontwikkelrichting waar we het nu over hebben is een <u>keuze</u>, die nog maar beperkt ruimte overlaat aan maatschappelijke initiatieven. De verwachting is dat binnen de huidige bouwkundige kaders en de regels met betrekking tot het in stand houden van een rijksmonument, er maar een zeer beperkt aantal hotelkamers kunnen worden gerealiseerd. In de bedrijfsvoering zal het accent moeten komen te liggen op de exploitatie van hoogwaardige horeca.

H7 | Conclusies en aanbevelingen

7.1 Conclusies

Op basis van een uitgebreide consultatieronde en eigen onderzoek komen we tot de volgende conclusies.

Huidig gebruik is niet optimaal en 'verrommeld'

Het historische stadhuis is door de diverse functies en gebruikers, en door een vermenging van niet authentieke en/of passende inrichtingselementen "verrommeld". Dit gaat ten koste van de kwaliteit en beleving van het monument. De versnippering van functies en/of gebruikers staat een integrale doorontwikkeling van het rijksmonument in de weg.

Grote betrokkenheid en nadruk op belang van cultuur(historie) in consultatieronde

De uitgebreide consultatieronde, die we in het kader van het onderzoek hebben gedaan, heeft veel verschillende ideeën opgeleverd voor hoe de historische waarde en de gebruiksmogelijkheden van het stadhuis kunnen worden verbeterd. De rode draad, die daarin is aan te wijzen, is dat eventuele nieuwe functies en/of activiteiten bij voorkeur cultureel, cultureel-historisch en/of maatschappelijk van aard zouden moeten zijn, en dat het stadhuis voor de inwoners van Waadhoeke ook in de toekomst letterlijk en figuurlijk toegankelijk en bruikbaar blijft. Tegelijkertijd is er, met name bij de diverse stakeholders, ook het besef dat er een 'verdienmodel' nodig is om de maatschappelijke functie van het stadhuis ook duurzaam in stand te houden. De hoge respons op de enquête wijst op veel betrokkenheid bij de inwoners bij het onderwerp van het onderzoek.

Drie ontwikkelrichtingen

De geformuleerde ontwikkelrichtingen zijn niet in beton gegoten. Het zijn (globale) ontwikkelrichtingen, waar de raad een keuze in kan maken. Vervolgens kan een voorkeursscenario verder worden uitgewerkt.

- *Ontwikkelrichting 1: Huis van de Stad - stadhuis opwaarderen als historische bezoekslocatie met 'Toeristisch Informatiepunt'. Upgraden van de inrichting en 'look and feel' van het stadhuis, installeren van een vaste (interactieve) presentatie over de geschiedenis van het oude stadhuis en toegankelijk maken van de eerste verdieping voor het publiek. Gebruik als trouwlocatie en locatie voor tijdelijke culturele activiteiten past binnen deze ontwikkelrichting.*
- *Ontwikkelrichting 2: UNESCO Werelderfgoed Informatie- en documentatiecentrum. Vaste (interactieve) presentatie van de geschiedenis van het UNESCO Werelderfgoed, de werkwijze en de verscheidenheid aan werelderfgoedsites wereldwijd.*
- *Ontwikkelrichting 3: Hoogwaardig horeca-concept met overnachtingsmogelijkheden. Denkbaar is een hoogwaardig restaurant, een brasserie met terras, een ruimte voor ontvangsten, huwelijksvoltrekkingen en vergaderingen, en een beperkt aantal luxe gastenverblijven.*

Vanuit dit onderzoek schetsen we drie mogelijke ontwikkelrichtingen voor het oude stadhuis: **Ontwikkelrichtingen kennen verschillende voor- en nadelen.**

- Van de drie ontwikkelrichtingen heeft het concept **Huis van de Stad** de minste impact op het huidige gebruik. Het is ook een ontwikkelrichting die naar verwachting tegen relatief lage kosten (ten opzichte van de andere twee ontwikkelrichtingen) is te realiseren.
- Het historische stadhuis omvormen tot een **UNESCO Werelderfgoed Informatie- en documentatiecentrum** is een ambitieus idee, maar ons inziens het uitzoeken meer dan waard. Het biedt wellicht de kans om een onderscheidende, nieuwe 'attractie' voor de gemeente Waadhoeke te realiseren met regionale, nationale en mogelijk internationale uitstraling. De gemeente Waadhoeke en de landelijke stakeholders zullen gezamenlijk moeten optrekken om dit plan verder uit te werken en/of op haalbaarheid te toetsen. Vanuit de stichting Werelderfgoed Nederland is positief gereageerd op dit initiatief. Om tot een aantrekkelijk concept te komen zal naar verwachting gebruik van het gehele gebouw nodig zijn.
- Herbestemming van het historische stadhuis in de vorm van een **hoogwaardig horecaconcept** kan een bijdrage leveren aan met name de economische versterking van het centrum (verlengen van de verblijfsduur van toeristische gasten). Daarnaast leidt het in beginsel tot een financieel voordeel aan de kant van de gemeente. Het inpassen van een dergelijk concept in een rijksmonument is echter bouw- en inrichting-technisch een forse uitdaging, waarbij in dit stadium nog geen uitspraken kunnen worden gedaan over de haalbaarheid van een sluitende businesscase, nog los van het feit dat er een ondernemer/ontwikkelaar zal moeten worden gevonden die bereid is om hiervan het risico te dragen. Een 'marktconsultatie' zou hier meer inzicht over kunnen verschaffen.

Monumentale status en kwetsbaarheid beperken commerciële mogelijkheden.

Het combineren van een 'commerciële' functie ("financiële kurk") en een of meer culturele en/of maatschappelijke functies is gegeven de beschikbare ruimte, de indeling van het oude stadhuis en de kwetsbaarheid vanwege de monumentale status ons inziens maar zeer beperkt mogelijk.

7.2 Aanbevelingen

Hoewel we eerder in deze rapportage hebben aangegeven dat de geformuleerde ontwikkelrichtingen niet in beton gegoten zijn, verschillen deze sporen inhoudelijk dusdanig van elkaar dat een scherpe keuze nodig is. Voorkomen moet worden dat er te veel "compromissen" worden gesloten, waardoor er uiteindelijk iets uitkomt dat "vleesch noch vis is" (het min of meer voorzetten van het huidige diffuse gebruik van het stadhuis). Dus doe met name één ding en doe dat dan ook goed.

Bijlage 1 | Overzicht deelnemers werksessie

- Binnenstadsmanagement Gemeente Waadhoeke Vastgoed
- Stadsgidsen
- Museum Martena/Koninklijk Eise Eisinga Planetarium
- Gemeente Waadhoeke (4)
- Bewoners
- Historisch Centrum Franeker (HCF) (4)
- Theater De Koornbeurs (2)
- Vertegenwoordiging Bewoners Binnenstad Franeker
- Museum Martena
- Visit Noardwest Fryslân
- Koninklijk Eise Eisinga Planetarium
- Vrienden van de stad Franeker (VVF)
- Stichting Sinterklaas Intocht Franeker

Bijlage 2 | Inwonersenquête

Beste inwoner van Waadhoeke,

Het oude stadhuis van Franeker aan het Raadhuisplein, wat gebeurt daar nu eigenlijk? En waar kan deze plek nog meer voor gebruikt worden?

De Koornbeurs, het Planetarium, museum Martena en Werelderfgoed Waddenzee zijn allemaal dicht in de buurt. Is daar misschien een verbinding mee te maken?

Het stadhuis verdient toch zeker een mooie en bruikbare plek in Franeker en omgeving.

Wat denkt u over het stadhuis en wat we ermee kunnen doen? Gemeente Waadhoeke hoort heel graag uw mening. Wilt u helpen door de vragenlijst in te vullen en uw ideeën te delen?

Vragenlijst Toekomst Stadhuis Franeker

1. Ik weet wat er nu gebeurt in het stadhuis. Waar het nu voor gebruikt wordt en door wie.
 - Heel goed
 - Redelijk
 - Een beetje
 - Helemaal niet
2. Kunt u 2 dingen aangeven waar het stadhuis nu voor gebruikt wordt?
3. Hoe denkt u dat het stadhuis het beste meehelpt aan het beleven van de stad en de regio? (Kies maximaal 2)
 - Als locatie voor unieke culturele ervaringen
 - Door nog meer een toeristische trekpleister te zijn
 - Door een levendige ontmoetingsplek voor inwoners te zijn
 - Als locatie om de geschiedenis van Franeker en de regio te laten zien/ beleven
 - Als middelpunt voor lokale en regionale samenwerking tussen culturele en/of erfgoedorganisaties
 - Anders, namelijk:
4. Welke voorwaarden vindt u het belangrijkste voor de toekomstige functie(s) van het stadhuis? (Selecteer maximaal 3)
 - Het behoud van het stadhuis als cultureel erfgoed

- Het behoud van de functie als trouwlocatie
 - Een open en toegankelijke publieksfunctie
 - Verbinding met omliggende attracties (zoals Planetarium, Museum Martena)
 - Toekomstbestendigheid en duurzaamheid
 - Versterking van het kunst- en cultuuraanbod
 - Verzilveren van kansen voor lokale en regionale samenwerking
5. Welke van de huidige functies van het stadhuis moeten blijven in de toekomst? (Meerdere antwoorden mogelijk)
- Trouwlocatie
 - Vergaderlocatie
 - Ontvangstruimte bij evenementen
 - Kantoorfunctie
 - Publieksfunctie (historisch centrum, bezichtigingen)
 - Jaarlijks verblijf van Sinterklaas
 - Archief en representatieruimte Stichting Historisch Centrum Franeker
 - Alle huidige functies zijn essentieel
 - Geen van de huidige functies is essentieel
6. Welke van de volgende ideeën voor het stadhuis spreken u het meest aan? (Selecteer maximaal 3) *(geef bij vraag 7 uw eigen ideeën)*
- Informatiepunt voor toeristen en bezoekers van Franeker en omgeving
 - Tentoonstellingsruimte voor lokale kunst en geschiedenis
 - Ruimte voor workshops en lezingen
 - Ontmoetingsplek voor bewoners en maatschappelijke organisaties
 - Locatie voor kleinschalige culturele evenementen (bijv. concerten, voorstellingen)
 - Flexibele werk- of studieruimtes
 - Ruimte voor tijdelijke pop-up winkels of andere ondernemersinitiatieven
 - Recreatieve functie (bijv. horeca, leeshoek)
 - Niet van toepassing / Geen voorkeur
7. Welke ideeën heeft u voor een bredere, publieke functie van het stadhuis? Denk aan activiteiten, faciliteiten of maatschappelijk gebruik; open voor iedereen.

8. Vindt u dat het stadhuis (meer) verbonden moet worden met specifieke culturele of toeristische attracties in Franeker en omgeving?

- ☐ Ja
- ☐ Nee, liever niet
- ☐ Misschien, afhankelijk van de invulling
- ☐ Geen mening

(bij 'ja' of 'misschien' ga door naar vraag 9 en 10)

9. Met welke van de volgende culturele of toeristische attracties in Franeker en omgeving moet het oude stadhuis dan het meest verbonden worden? (Selecteer maximaal 2)

- ☐ Planetarium
- ☐ Museum Martena
- ☐ Theater de Koornbeurs
- ☐ Werelderfgoed Waddenzee
- ☐ Historisch Centrum Franeker
- ☐ Anders, namelijk:

10. Heeft u ideeën om dit voor elkaar te krijgen? Bijvoorbeeld bepaalde gezamenlijke activiteiten of routes?

11. Wat is uw postcode?

- ☐ _ _ _ _ _

Bedankt voor het invullen en uw medewerking! Uw mening is belangrijk voor het onderzoek.

Bijlage 3 | Uitkomsten inwonersenquête

Ik weet wat er nu gebeurt in het stadhuis. Waar het nu voor gebruikt wordt en door wie:	Aantal respondenten
Heel goed	34
Redelijk	110
Een beetje	92
Helemaal niet	35

Waarvoor wordt het stadhuis nu gebruikt?	Aantal keer genoemd
Trouwen / Huwelijken	235
Historisch Centrum / Archief	54
Sinterklaas	46
Rondleidingen / Toerisme / Bezichtiging	41
Vergaderen / Bijeenkomsten	34
Evenementen / Cultuur / Lezingen	34
Kantoor / Werkplekken	16
Onbekend	9
Lokale politiek	4
Parkeerwachters	3
Stemmen	2
Horeca	2
Winkelpand	1

Hoe denk je dat het stadhuis het beste meehelpt aan het beleven van de stad en de regio?	Aantal keer genoemd
Historische/Culturele Functie	170
Publieke/Openbare Functie	49
Horeca (Restaurant/Hotel)	12
Trouwlocatie	5
Wonen / Appartementen	4
Kunst / Cultuur	2
Educatie	1

Welke voorwaarden vind je het belangrijkste voor de toekomstige functie(s) van het stadhuis?	Aantal keer genoemd
Het behoud van het stadhuis als cultureel erfgoed	206
Het behoud van de functie als trouwlocatie	191
Verbinding met omliggende attracties (zoals Planetarium, Museum Martena)	128
Een open en toegankelijke publieksfunctie	99
Versterking van het kunst- en cultuuraanbod	64
Verzilveren van kansen voor lokale en regionale samenwerking	39
Toekomstbestendigheid en duurzaamheid	11

Welke van de volgende ideeën voor het stadhuis spreken je het meest aan?	Aantal keer genoemd
Informatiepunt voor toeristen en bezoekers van Franeker en omgeving	166
Tentoonstellingsruimte voor lokale kunst en geschiedenis	141
Locatie voor kleinschalige culturele evenementen (bijvoorbeeld concerten, voorstellingen)	126
Ruimte voor workshops en lezingen	74
Ontmoetingsplek voor bewoners en maatschappelijke organisaties	67
Recreatieve functie (bijvoorbeeld horeca, leeshoek)	64
Ruimte voor tijdelijke pop-up winkels of andere ondernemersinitiatieven	19
Niet van toepassing / Geen voorkeur	14
Flexibele werk- of studieruimtes	11

Welke van de huidige functies van het stadhuis moeten blijven in de toekomst?	Aantal keer genoemd
Trouwlocatie	220
Publieksfunctie (historisch centrum, bezichtigingen)	192
Jaarlijks verblijf van Sinterklaas	146
Archief en representatieruimte Stichting Historisch Centrum Franeker	136
Ontvangstruimte bij evenementen	118

Alle huidige functies zijn essentieel	66
Vergaderlocatie	57
Kantoorfunctie	17
Geen van de huidige functies is essentieel	8

Welke ideeën heb jij voor een bredere, publieke functie van het stadhuis? Denk aan activiteiten, faciliteiten of maatschappelijk gebruik, open voor iedereen:	Aantal keer genoemd
Museum / Exposities / culturele activiteiten	73
Horeca (Café/Restaurant/Terras)	45
Toerisme (Info/VVV/Arrangementen)	36
Evenementen (Muziek/Lezing/Markt)	28
Educatie / Workshops	16
Trouwlocatie Behouden/Versterken	15
Sociaal / Ontmoetingsplek	14
Samenwerking (Planetarium/Museum/etc.)	13
Zakelijk (Verhuur/Vergaderen/Kantoor)	13
Meer openheid / Bredere openstelling	13
Behoud / Authenticiteit	7
Winkels / Ambacht	5
HCF versterken	5
Wonen / Appartementen	3
Herdenkingen	1
Toegankelijk toilet	1

Vind je dat het stadhuis (meer) verbonden moet worden met specifieke culturele of toeristische attracties in Franeker en omgeving?	Aantal keer genoemd
Ja	132
Misschien, afhankelijk van de invulling	117
Geen mening	12
Nee, liever niet	10

Met welke van de volgende culturele of toeristische attracties in Franeker en omgeving moet het stadhuis dan het meest verbonden worden?	Aantal keer genoemd
Werelderfgoed Planetarium	101
Historisch Centrum Franeker	96
Museum Martena	63
Theater de Koornbeurs	33
Werelderfgoed Waddenzee	10
Overige / Specifieke suggesties	9

Heb je ideeën om dit voor elkaar te krijgen? Bijvoorbeeld bepaalde gezamenlijke activiteiten of routes?	Aantal keer genoemd
Historie van Franeker belichten	8
Combi-tickets	8
Onderdeel maken van stadswandeling	7
Theaterproductie / Concert	6
Rondleidingen geven	6
Openstellen voor toeristen en inwoners	4
Informatievoorziening (VVV)	3
Hotelfunctie	3
Horeca en Sfeer (Koffie, Terras)	3
Exposities	3
Vrienden van Franeker betrekken	2
Voorbeeld Bolsward volgen	2
Monumentendag (e.d.)	2
Geschiedenis universiteit belichten	2
Verbindingsplek voor evenementen	1
Stemlokaal	1
Schandpaal weer opstellen	1
Rondleidingen voor scholen.	1
Martena museum verplaatsen	1
Historie van dorpen belichten	1

Filmhuis	1
Culturele broedplaats	1
Bewegwijzering verbeteren	1

| 48 | Naar nieuwe gebruiksmogelijkheden voor het historische stadhuis van Franeker

BMC

Databankweg 26D
3821 AL Amersfoort

Postbus 490
3800 AL Amersfoort

(033) 496 52 00
info@bmc.nl
www.bmc.nl

KvK BMC Advies 32078667
IBAN NL91ABNA0504035754
BTW NL80.86.63.598 B.01

Colofon

8 september 2025

Classificatie : Intern gebruik

Namen adviseurs :

- Tamar Kinkel
- Dick te Winkel

Projectnummer : PO053822

Kijk voor meer info op onze website: bmc.nl